

KOMENTARZ

Białoruś wobec wojny na Ukrainie

Anna Maria Dyner

Białoruskie władze od początku rosyjskiej agresji na Ukrainę opowiedziały się po stronie Rosji, wspierając ją politycznie i wojskowo – m.in. udostępniając swoje terytorium dla rosyjskich wojsk. W ten sposób Białoruś stała się również agresorem, a UE i USA nałożyły na nią kolejne sankcje. Niezależnie od prób zaangażowania w ukraińsko-rosyjskie negocjacje Białoruś negatywnie odczuje konsekwencje polityki swoich władz – choć formalnie suwerenne, państwo to przestało być postrzegane jako samodzielny podmiot w stosunkach międzynarodowych.

Jaka jest sytuacja wewnętrzna na Białorusi?

Od [wyborów prezydenckich](#) w sierpniu 2020 r. władze Białorusi prowadzą politykę represji wobec własnego społeczeństwa – według danych organizacji broniącej praw człowieka „Wiasna” 1076 osób ma status więźnia politycznego. Systematycznie likwidowane są niezależne media i organizacje pozarządowe.

27 lutego na Białorusi zakończyło się referendum w sprawie zmian w konstytucji, za którymi, według oficjalnych, niemożliwych do zweryfikowania danych opowiedziało się ok. 82% głosujących przy frekwencji 78,6%. Najważniejsze wydaje się wykreślenie punktu mówiącego, że Białoruś dąży do statusu państwa neutralnego i bezatomowego. Zastąpiono je stwierdzeniem, że Białoruś wyklucza agresję ze swojego terytorium na inne państwa. Do systemu organów władzy państwowej wprowadzono ponadto Ogólnobiałoruskie Zgromadzenie Ludowe, któremu przyznano szereg kompetencji, np. wyznaczania najważniejszych kierunków rozwoju państwa i zatwierdzania takich dokumentów, jak doktryna wojskowa i strategia bezpieczeństwa państwa.

Mimo represji wielu Białorusinów protestowało w dniu referendum przed lokalami wyborczymi. Za udział w antywojennych mitingach w ostatnich dniach zatrzymano

ok. 900 osób. Wiedza o wydarzeniach na Ukrainie jest powszechna.

Jakiej pomocy Białoruś udziela Rosji?

Białoruskie władze jednoznacznie opowiedziały się za działaniami Rosji na Ukrainie. Od stycznia br. na białoruskim terytorium stacjonuje znaczny (według ocen NATO nawet 30-tysięczny) kontyngent wojskowy, który pozostał tam po ćwiczeniach „[Sojusznicze zdecydowanie](#)”. Białoruska armia stanowi dla niego zaplecze logistyczne, tyłowe i medyczne oraz zapewnia osłonę powietrzną.

Alaksandr Łukaszenka na posiedzeniu Rady Bezpieczeństwa Białorusi 1 marca przyznał oficjalnie, że z białoruskiego terytorium część rosyjskich jednostek wyprowadziła atak na Ukrainę – w stronę Kijowa. Z Białorusi wystrzelonych zostało też kilka rakiet Iskander na ukraińskie systemy artyleryjskie stacjonujące na północy państwa, co miało być uderzeniem prewencyjnym przed atakiem planowanym jakoby na rosyjskie wojska stacjonujące na Białorusi. Białoruś wzmacnia także swoje wojska na południu kraju, co zwiększa napięcie i rodzi obawy o włączenie tych jednostek do działań zbrojnych na Ukrainie.

Jednocześnie władze Białorusi nadal próbują odgrywać rolę pośrednika w rozmowach ukraińsko-rosyjskich. Ich pierwsza runda odbyła się 28 lutego w obwodzie homelskim.

KOMENTARZ PISM

Jakie sankcje zostały nałożone na Białoruś?

W związku ze wsparciem Rosji w agresji na Ukrainę Unia Europejska 25 lutego nałożyła sankcje personalne w stosunku do 20 osób – głównie wysoko postawionych oficerów Służby Granicznej, Sił Zbrojnych oraz Ministerstwa Obrony. 2 marca opublikowano kolejną listę sankcyjną. Wprowadzono embargo na import do UE paliw mineralnych (węgiel, gaz, ropa naftowa), wyeliminowano luki pozwalające na sprowadzanie nawozów potasowych, zakazano też handlu towarami podwójnego przeznaczenia (cywilnego i wojskowego) oraz m.in. wyrobami tytoniowymi. Lista sankcjonowanych produktów liczy 120 stron.

USA z kolei nałożyły do tej pory sankcje na dwa duże białoruskie banki, dziesięć firm zbrojeniowych oraz osobiste – na kilka osób z sektora bezpieczeństwa, w tym ministra obrony i Szefa Sztabu Generalnego. Tym samym obostrzenia wymierzone w Białoruś uderzyły w najbardziej dochodowe gałęzie jej przemysłu.

Jakie będą konsekwencje polityki białoruskich władz?

Ponieważ Białoruś udzieliła swojego terytorium do ataku, zgodnie z [prawem międzynarodowym](#) jest państwem-agresorem. Jeśli bezpośrednio zaangażuje się w operację na Ukrainie, np. wysyłając swoje wojska, będą na nią nakładane kolejne sankcje, np. odłączenie od systemu SWIFT. Biorąc pod uwagę negatywne skutki tych obostrzeń, podobnie jak środków zastosowanych wobec Rosji – od której Białoruś jest gospodarczo zależna, zwiększy to problemy ekonomiczne tego państwa.

Polityka białoruskich władz po sfałszowanych wyborach prezydenckich w 2020 r., dążąca do pogłębienia [integracji ekonomicznej](#) i [wojskowej](#) z Rosją, sprawiła, że Białoruś nie może już być traktowana jako samodzielny podmiot stosunków międzynarodowych, ale jako państwo wasalne, zależne od Rosji. Jakikolwiek białoruskie inicjatywy rozmów dotyczących przebudowy systemu bezpieczeństwa europejskiego (jak idea „Helsinki-2”) nie będą zatem rozważane. W związku z udziałem w agresji na Ukrainę będzie też postępować izolacja Białorusi na arenie międzynarodowej.